

Warszawa, dnia 19.03.2021

WRD.5140.1.63.2020

DECYZJA NR 38/2021

Na podstawie przepisów art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 3 i 4, art. 3 pkt 1 i 2, art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282 ze zm.), w trybie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu,

orzekam

- wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego historyczny układ urbanistyczny ulicy Kawęczyńskiej położonej w Warszawie, dzielnica Praga Północ.

- Niniejszym wpisem obejmuje się historyczny układ urbanistyczny położony na terenie dz. ew. nr 30/1, 30/2, 31, 32, 33, 41/1, 41/2, 42/3 z obr. 4-14-07, dz. ew. nr 81, 82, 83, 85, 87/6, 90 z obr. 4-14-05, dz. ew. nr 1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12/1, 19, 20, 26/1 z obr. 4-14-06, dz. ew. nr 89, 92/1, 93, 94, 95, 96, 97 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 69/4, 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69/4, z obr. 4-14-02 oraz część dz. ew. nr 34 z obr. 4-14-07, 1/1 z obr. 4-14-06, 92/2, 92/3 z obr. 4-14-04, 69/3 z obr. 4-14-02 oznaczony na załączniku graficznym kolorem czerwonym.
- Załącznik graficzny do niniejszej decyzji stanowi jej integralną część.

- Nie wpisać do rejestru zabytków województwa mazowieckiego dz. ew. nr 47/1, 47/2 z obr. 4-14-07, 11, 14/2, 25/2, 27, 28, 29/1, 30, 31/4, 31/5 z obr. 4-14-06, 2, 22/1, 22/2 z obr. 4-14-02, 29, 63/1, 78, 79, 83, 82/2, 85, 87, 92/2, 92/3 z obr. 4-14-04, 87/11, 88 z obr. 4-14-05 oraz części dz. ew. nr 34 z obr. 4-14-07, 1/1 z obr. 4-14-06, 69/3 z obr. 4-14-02.

Uzasadnienie

W dn. 14.10.2020 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków (MWKZ) wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomości układu urbanistycznego ulicy Kawęczyńskiej położonej w Warszawie, (dzielnica Praga Północ), w granicach dz. ew. nr 30/1, 30/2, 31, 32, 33, 34, 41/1, 41/2, 42/3, 47/1, 47/2 z obr. 4-14-07, dz. ew. nr 81, 82, 83, 85, 87/6, 87/11, 88, 90 z obr. 4-14-05, dz. ew. nr 1/1, 1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12/1, 14/2, 19, 20, 25/2, 26/1, 27, 28, 29/1, 30, 31/4, 31/5 obręb 4-14-06, dz. ew. nr 29, 78, 79, 83, 82/2, 85, 87, 89, 92/1, 92/2, 92/3, 93, 94, 95, 96, 97, 63/1 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 2, 69/4, 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69/3, 69/4, 22/1, 22/2, z obr. 4-14-02, w związku z wnioskiem organizacji społecznej Praskie Stowarzyszenie Mieszkańców „Michałów” z dn. 6.08.2020 r. i dopuścił organizację społeczną do postępowania na prawach strony. Pismem z dn. 28.10.2020 r. zawiadomił strony o toczącym się postępowaniu. Oględziny obiektu odbyły się w dn. 17.11.2020 r. W trakcie oględzin wykonano dokumentację fotograficzną oraz spisany został protokół. Następnie zawiadomieniem z dn. 7.12.2020 r. zamknęto postępowanie dowodowe w sprawie.

Rozpatrując zakres ochrony konserwatorskiej przedmiotowego terenu organ oparł się na posiadanej dokumentacji ewidencyjnej (karty zabytków architektury i budownictwa wykonane w okresie 1998-2015), kartograficznej (mapy i plany przedwojennej Warszawy i Pragi) oraz archiwalnej (prasa przedwojenna).

Ponadto ulica Kawęczyńska i jej zabudowania są przedmiotem publikacji dotyczących rozwoju urbanistycznego i przestrzennego Pragi, m.in. W. Ł. Wójtowicz, *Dzieje Pragi warszawskiej od czasów najdawniejszych do obecnych*, Warszawa: 1934, *Dzieje Pragi*, red. J. Kazimierski, Warszawa: 1970; Zieliński, *Atlas dawnej architektury ulic i placów Warszawy*, t.5, Warszawa: 1999; *Warszawskiej Pragi dzieje dawne i nowsze*, opr. zb., Warszawa: 2006.

Na terenie założenia urbanistycznego ul. Kawęczyńskiej znajdują się budynki wpisane do rejestru zabytków: oficyna Edmunda Burkego pod nr A-1294 decyzją z dn. 14.04.2015 r., tzw. Willa Feliksa Świętochowskiego przy ul. Kawęczyńskiej 39 pod nr A-1310 decyzją z dn. 18.09.2018 r., Bazylika Najświętszego Serca Jezusowego pod nr A- 682 decyzją z lipca 1965r., zajezdnia tramwajowa pod nr A-732 decyzją z dn. 2.02.2007 r., d. Gimnazjum Roesnerowej pod nr A-1521 decyzją z dn. 26.08.2019 r. W gminnej ewidencji zabytków figuruje m.in. układ ulicy Kawęczyńskiej - historyczna nawierzchnia i torowisko tramwajowe.

Ulica Kawęczyńska znajduje się w dzielnicy Praga Północ, na terenie historycznej dzielnicy o nazwie Szmulowizna. Pierwotnie była to część folwarku Bojanówek, należącego do Szmula (Samuela) Jakubowicza Zbytkowera (Sonnenberga), następnie tereny te przeszły na własność rodziny Brühlów. Początkowo Kawęczyńska wraz z ul. Żąbkowską stanowiły element traktu wiodącego przez Żąbki na Litwę, jednak wraz z budową Kolei Warszawsko-Terespolskiej (1866) oraz linii łączącej dworce Terespolski (ob. Warszawa Wschodnia) i Wileński (Warszawa Wileńska) ulica Kawęczyńska została od strony wschodniej zamknięta przez nasyp kolejowy. Funkcję komunikacyjną przejęła ul. Radzywińska, nad którą wybudowano wiadukt kolejowy. Ul. Radzywińska stała się punktem odniesienia dla lokalnej sieci dróg wytyczanych pod koniec XIX w., z tego względu w zachodniej części ul. Kawęczyńskiej większość z nich usytuowana została do niej pod kątem ostrym. Po 1867 r. przystąpiono do parcelacji Szmulowizny i zabudowy, początkowo przy zbiegu ul. Żąbkowskiej w kwartale ul. Kawęczyńskiej, Folwarcznej i Radzywińskiej, a następnie na sąsiadujących działkach w kierunku wschodnim. Większość powstającej pod koniec XIX w. zabudowy była parterowa, drewniana, przeznaczona dla pracowników kolei oraz robotników pobliskich zakładów przemysłowych, m.in. Fabryki Drutu, Sztyftów i Gwoździ (ok. 1899) przy ul. Objazdowej 1, Parowej Fabryki Listew na ramy i do tapet W. Domański i S. Zabłocki przy ul. Kawęczyńskiej 36. Ostatnim zachowanym przykładem tej zabudowy jest drewniana oficyna Edmunda Burkego (ok. 1890). Po 1891 r. zdecydowano się przyłączyć do Warszawy tereny znajdujące się na prawym brzegu Wisły, w tym również Szmulowiznę. W 1902 r. część gruntów zwanych obecnie Michałowem zakupili Michał i Maria Radziwiłłowie.

Na początku XX w. na posesjach wzdłuż ul. Kawęczyńskiej zaczęto wznosić kamienice murowane, najczęściej o 3 lub 4 kondygnacjach, usytuowane bezpośrednio przy ulicy lub w głębi działki, poprzedzone niewielkim zieleńcem lub ogrodem. Wówczas wzniesiona została m.in. willa Feliksa Świętochowskiego (1903) przy ul. Kawęczyńskiej 39, a także kamienice pod nr 20 i 24. Część z nich posiadała murowane lub drewniane oficyny o znacznie niższym standardzie. W tym też czasie przy ul. Kawęczyńskiej zaczęły powstawać kolejne zakłady przemysłowe, m.in. fabryka pod nr 9 użytkowana w dwudziestoleciu międzywojennym przez Fabrykę Farb Drukarskich Pigment oraz Nowoczesną Fabrykę Makaronu Napoli, fabryka mydła i topienia łożu Hersza Grzanka pod nr 79 (nie istnieje). Ważnym wydarzeniem w kształtowaniu wyrazu architektonicznego ulicy Kawęczyńskiej była fundacja Bazyliki Najświętszego Serca Jezusowego. Budowę zainicjowała w 1907 r. Maria z Kieźgajłów-Zawiszów Radziwiłłowa zgodnie z wolą zmarłego męża Michała Radziwiłła, świątynię zaprojektował Łukasz Wolski. Budowę realizowano wieloetapowo, jednak monumentalna bryła kościoła, o dominującej w perspektywie ulicy sylwecie z wysoką dzwonnica, szybko stała się elementem charakterystycznym praskiej panoramy. Parafię Najświętszego Serca Pana Jezusa erygowano w 1919 r., cztery lata później świątynię poświęcono, a papież Pius XI Brewe Apostolskim z dn. 23.08.1923 r. nr 1218 nadał kościołowi tytuł Bazyliki Mniejszej (Basilicae Minoris). W sąsiedztwie bazyliki przy ul. Kawęczyńskiej 49 w 1924 r. wzniesiony został budynek Niższego Seminarium Duchownego (ob. siedziba Caritas Polska), przeznaczony także na siedzibę księży Salezjanów (do r. 1935).

Przy ul. Kawęczyńskiej znajdowały się dwa ośrodki opieki dla najuboższych – przytułek prowadzony przez Towarzystwo Katolickie pracowników Kościelnych, Szpitalnych i Oświaty „Przyszłość” mieszczące się w oficynie pod nr 69 (ob. nie istnieje) oraz przytułek prowadzony przez Towarzystwo Pomocy dla Bezdomnych znajdujący się w budynku pofabrycznym pod nr 4A (ob. w jego miejscu znajduje się budynek współczesny, Dom Pomocy Społecznej).

Duże znacznie dla rozwoju ulicy miała lokalizacja nowoczesnej zajezdni tramwajowej oraz budowa pętli przy bazylice. Decyzja o wzniesieniu tzw. remizy tramwajowej zapadła w 1923 r., a projektantem zajezdni wraz z budynkiem administracyjno-mieszkaniowym dla pracowników zakładu był Juliusz Dzierżanowski. Hala usytuowana została w drugiej linii zabudowy, za kamienicami i oficynami nr 18-28, z wjazdami usytuowanymi u zbiegu ulicy Folwarcznej (od strony zachodniej) i przy ul. Wójcickiej (od strony wschodniej). Oficjalne oddanie do użytku zajezdni nastąpiło 1.02.1925 r. Poświęcenia zajezdni dokonano w obecności przedstawicieli władz miejskich oraz „tłumu mieszkańców przedmieścia Michałów (daw. Szmulowizny), dla których otwarcie remizy i rozszerzenie sieci tramwajowej ma doniosłe znaczenie” („Kurier Warszawski”, 1925, nr 61, s. 6). Zajezdnia obsługiwała wówczas linie nr 7, 12, 18 i 21, a najbliższe pętle tramwajowe znajdowały się przy Dworcu Wschodnim (Terespolskim) oraz obok wiaduktu kolejowego przy ul. Radzywińskiej. W tym samym roku zdecydowano się na budowę przy ul. Kawęczyńskiej na wysokości Bazyliki pętli, która była ostatnim przystankiem linii 25 (pl. Naruszewicza-Kawęczyńska). Z tego okresu pochodzą również pierwsze nasadzenia drzew przy pętli oraz po obu stronach bazyliki. Niewielkie prostokątne zieleńce wokół drzew wydzielono za pomocą granitowych krawężników. Na początku lat 30. XX w. u zbiegu ul. Kawęczyńskiej i T. Korsaka wzniesiono budynek szkoły (ob. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 30), ok. 1935 r. dawny budynek fabryczny znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie zajezdni przy ul. Kawęczyńskiej 12 został zmodernizowany i przekształcony na potrzeby gmachu Gimnazjum Roesnerowej (tzw. "szkoła tramwajarzy"), będącego od 1938 r. filią Gimnazjum i Liceum im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Poprawa komunikacji przyczyniła się do wzrostu atrakcyjności dzielnicy oraz rozwoju zabudowy wzdłuż ul. Kawęczyńskiej. Polegał on przede wszystkim na zastępowaniu drewnianej zabudowy budynkami murowanymi, co na odcinku między ul. Radzywińską a ul. Otwocką pozwoliło na wykształcenie po północnej stronie ulicy dosyć jednorodnej pierzei. Parcelacja i stopniowa zabudowa terenów na wschód od bazyliki nastąpiła w latach trzydziestych. Nie miała ona tak zwartej zabudowy jak zachodni odcinek ulicy, a jedynym zachowanym przykładem budynku usytuowanego w pierzei jest kamienica nr 63. Południowa strona ul. Kawęczyńskiej miała zdecydowanie mniej jednorodny charakter, co było konsekwencją połączenia terenów mieszkalnych z zabudową przemysłową i techniczną. Budynki wzniesione na odcinku od ul. Radzywińskiej do ul. Folwarcznej oraz kwartał znajdujący się między wyjazdami z zajezdni tramwajowej tworzą zwartą zabudowę. Zdecydowanie odmienny charakter miały tereny znajdujące się po wschodniej stronie zajezdni. Oprócz kilku budynków fabrycznych, znacznie odsuniętego od ul. Kawęczyńskiej zespołu Fabryki Drutu, Szyftów i Gwoździ oraz pętli tramwajowej przy której wykonano niewielkie nasadzenia drzew, obszar ten do 1945 r. pozostał niezabudowany.

W czasie II wojny światowej zabudowa ul. Kawęczyńskiej, z wyjątkiem wysadzonej przez Niemców Zajezdni Tramwajowej oraz uszkodzenia części budynków przemysłowych, nie uległa większym zniszczeniom. Zasadniczą zmianę przyniosły lata powojenne – ok. 1950 r. wzniesiony został budynek Zespołu Szkół Muzycznych I Stopnia im. Stanisława Moniuszki, co doprowadziło do zatarcia historycznych podziałów parcelacyjnych i usunięcia równoległego do ul. Łochowskiej ciągu komunikacyjnego (ul. Łamana). Wzniesiono budynek przy ul. Objazdowej, zasłaniający otwartą perspektywę na zabudowę Fabryki Drutu, Szyftów i Gwoździ. Przed elewacją Bazyliki wykonano dodatkowe nasadzenia drzew. W 1968 r. zlikwidowano linię tramwajową prowadzącą od ul. Kawęczyńskiej wzdłuż ul. Żąbkowskiej zachowując torowisko i sieć trakcyjną, a nowe połączenie z ul. Targową zostało przeprowadzone wzdłuż ul. Kijowskiej z pętlą za Dworcem Wschodnim i krótkim odcinkiem łączącym nową trasę z zajezdnią tramwajową

(ob. al. Tysiąclecia), wytyczonym pomiędzy torowiskiem zajezdni a budynkiem d. Gimnazjum Roesnerowej. W sąsiedztwie pętli wzniesiono budynek szkolny, ob. XX LO im. Bolesława Chrobrego przy ul. Objazdowej 3. W latach siedemdziesiątych na przedmiotowym terenie wzniesiono kilka 11-kondygnacyjnych bloków mieszkalnych, dwa z nich – przy al. Tysiąclecia 151 oraz ul. Siedleckiej 16/24 zlokalizowane zostały prostopadłe do ul. Kawęczyńskiej, z niewielkim zieleńcem oddzielającym od linii zabudowy. Analogicznie usytuowany został budynek przychodni zlokalizowany naprzeciwko bazyliki, przy ul. Otwockiej 1, który wpisywał się w historyczne podziały parcelacyjne. Nowa zabudowa wielomieszkaniowa wymagała zmiany dotychczasowego zagospodarowania terenu (aleje, ciągi piesze place zabaw) oraz likwidacji części historycznej parcelacji. W kolejnej dekadzie uporządkowano tereny znajdujące się w południowo-wschodniej części ul. Kawęczyńskiej, nadając temu terenowi charakter sportowo-rekreacyjny. Teren przy pętli tramwajowej nabrał charakteru parkowego (ob. skwer im. Marii i Michała Radziwiłłów). W latach dziewięćdziesiątych przy ul. Kawęczyńskiej 4B wzniesiono budynek Domu Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta, ok. 2000 r. rozbiórce uległa zabudowa fabryczna przy ul. Kawęczyńskiej 75, przekształcono i zaadaptowano istniejące budynki fabryczne przy ul. Kawęczyńskiej 36 na potrzeby Wyższej Szkoły Menadżerskiej w Warszawie, a w 2005 r. wzniesiono nowy kampus, nadając mu współczesną formę. Natomiast w 2016 r. na dawnej posesji nr 75 przeprowadzono część pasa drogowego i ciągu dla pieszych ul. Kijowskiej. Nie zdecydowano się jednak na połączenie jej z ul. Kawęczyńską, którą przedłużono nieznacznie równolegle do biegu ul. Kijowskiej i zakończono niewielką pętlą. Po przeciwnej stronie znajduje się teren zielony o charakterze parkowym (ob. Park Michałowski).

Wygląd ul. Kawęczyńskiej zmieniał się na przestrzeni lat. Ulica została wytyczona jako dosyć szeroka, z chodnikami po obu stronach, bez zieleni, posesje o zabudowie usytuowanej w głębi działki oddzielono parkanami. Nawierzchnia jezdni, podobnie jak część dziedzińców, wykonana była z kamienia polnego, oświetlenie uliczne w formie uproszczonego pastorału zamontowano na słupach trakcyjnych o charakterystycznej kratownicy. Najprawdopodobniej w dwudziestolecie międzywojennym chodniki wyłożono płytami betonowymi w rzędach z przesunięciem. Po 1945 r. zdemontowano historyczne klosze latarni i ich pozostałości, zachowując część słupów trakcyjnych, na ulicy (fragmentaryczne) oraz na dziedzińcach niektórych posesji wykonano nową bitumiczną lub betonową nawierzchnię, prawdopodobnie w latach dziewięćdziesiątych część wjazdów i chodników wyłożono współczesną kostką betonową (prostokątną i wielokątną w różnych odcieniach szarości i różu). Nawierzchnia taka znajduje się obecnie na odcinku na wschód od ul. Otwockiej, m.in. na placu przed Bazyliką oraz na miejscach parkingowych przy pętli tramwajowej. W 2010 r. rozpoczęto proces modernizacji ul. Kawęczyńskiej, który zakończono w 2013 r. Niewielkie trawniki usytuowano po obu stronach jezdni, miejsca parkingowe wyznaczone zostały równolegle do jezdni (w zachodniej części ulicy) oraz parkingi (we wschodniej części). Na odcinku od ul. Żąbkowskiej do ul. Otwockiej wykonano nowe chodniki z płyt betonowych układanych w karo, niewielkie zieleńce pomiędzy chodnikiem a jezdnią wydzielono niskim ogrodzeniem, oświetlenie uliczne otrzymało formę inspirowaną przedwojennymi pastorałami, wprowadzono także stylizowane słupy trakcyjne. Od ul. Żąbkowskiej do ul. Folwarcznej na jezdni zachowano historyczne torowisko z prostokątną kostką granitową i bazaltową po obu stronach i pomiędzy szynami tramwajowymi, w obu kierunkach wykonano ścieżki rowerowe z współczesnych płyt granitowych o gładkiej powierzchni, a pozostałą powierzchnię wyłożono brukiem z kamienia polnego. Przejścia dla pieszych wyłożono współczesnymi płytami granitowymi, takie samo rozwiązanie zastosowano przy przystankach komunikacji miejskiej, wprowadzono współczesne stojaki rowerowe oraz słupki drogowe. Wjazd od strony ul. Żąbkowskiej oraz nawierzchnia od ul. Folwarcznej do Parku Michałowskiego są asfaltowe, miejsca parkingowe wydzielone wzdłuż południowej pierzei ulicy za pętlą tramwajową wyłożone zostały kamieniem polnym. Oryginalny bruk zachował się na krótkim odcinku przy połączeniu z ciągiem pieszym wytyczonym wzdłuż ul. Kijowskiej.

Historyczny układ urbanistyczny ul. Kawęczyńskiej czytelny jest przede wszystkim w tych fragmentach, gdzie zachowała się oryginalna parcelacja oraz zabudowa. Z tego względu MWKZ uznał za

zasadne objęcie ochroną obok ciągów pieszych i jezdnych, te elementy ich najbliższego sąsiedztwa, które współtworzą pierzeję uliczną w oparciu o historycznie ukształtowane parametry zabudowy ulicy, tj. posesje przylegające do ul. Kawęczyńskiej. Z tego względu przedmiotem postępowania są dz. ew. nr 30/1, 30/2, 31, 32, 33, 41/1, 41/2, 42/3 z obr. 4-14-07, dz. ew. nr 81, 82, 83, 85, 87/6, 90 z obr. 4-14-05, dz. ew. nr 1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12/1, 19, 20, 26/1 z obr. 4-14-06, dz. ew. nr 89, 92/1, 92/3, 93, 94, 95, 96, 97 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 69/4, 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69/4 z obr. 4-14-02 oraz część dz. ew. nr 34 z obr. 4-14-07, 1/1 z obr. 4-14-06, dz. ew. nr 92/2, 92/3 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 69/3 z obr. 4-14-02 oraz znajdująca się na ich terenie zabudowa.

Po przeanalizowaniu zebranego materiału dowodowego MWKZ stoi na stanowisku, iż historyczny układ urbanistyczny ul. Kawęczyńskiej czytelny jest w ww. zakresie i jako taki posiada wartości historyczne i naukowe, uzasadniające objęcie go wpisem do rejestru zabytków nieruchomych.

Wartości zachowanego do dziś historyczny układ urbanistyczny ul. Kawęczyńskiej wyrażają się przede wszystkim poprzez zachowany przebieg ulicy, jej szerokości oraz charakterystycznych form zagospodarowania posesji oraz typowe dla okolicy skali zabudowy. Założenie urbanistyczne ul. Kawęczyńskiej jest ponadto przykładem historycznej tkanki miejskiej o zróżnicowanych i czytelnych nawarstwieniach. Obejmują one grupę budynków wzniesionych na przełomie XIX i XX w., głównie murowanych, o kilku kondygnacjach, tynkowanej elewacji, balustradach żeliwnych i kutych. Wyjątkowo cenna jest zachowana drewniana oficyna Edmunda Burkego. Budynki wznoszone w późniejszych latach to kamienice 4- i 5-kondygnacyjne, o zachowanym wystroju elewacji łączącym cechy wczesnego modernizmu ze skromną dekoracją architektoniczną, w niektórych przypadkach usuniętą po 1945 r. Istotnym elementem kształtującym przestrzeń urbanistyczną są budynki przemysłowe, o ceglanej elewacji, a także budynki i infrastruktura techniczna związana z obsługą zajezdni tramwajowej. Charakterystycznym elementem historycznego założenia ulicy jest bryła kościoła oraz dominująca nad zabudową dzwonnica Bazyliki Najświętszego Serca Jezusowego. Zachowane elementy wystroju elewacji, stolarki okiennej, detalu architektonicznego poszczególnych budynków są przykładem kultury materialnej Pragi i mają zasadniczy wpływ na odbiór wizualnego wyrazu założenia urbanistycznego ul. Kawęczyńskiej.

Zabudowa prawobrzeżnej Warszawy w dużym stopniu przetrwała zniszczenia z czasów II wojny światowej oraz prowadzone w późniejszych czasach prace modernizacyjne. Do 1945 r. zmiany w obrębie zabudowy ul. Kawęczyńskiej wynikały z prowadzonych na jej terenie działań inwestycyjnych i budowlanych, w tym stopniową wymianą zabudowy drewnianej domami murowanymi rozpoczętą już na początku XX w. Zasadniczą zmianę przyniosły lata powojenne, wówczas to wzniesiono współczesną zabudowę wielomieszkaniową oraz budynki użyteczności publicznej, które na kilku odcinkach w sposób znaczący zmieniły charakter ulicy oraz zatępiły historyczne podziały parcelacyjne i relacje przestrzenne między przedwojenną zabudową. Obszar objęty ochroną obejmuje częściowo również obiekty powojenne i niezabudowane place, które wpisują się w historyczną parcelację ulicy. Wprawdzie nie są one nośnikami wspomnianych wartości historycznych, jednak stanowią element założenia urbanistycznego, a zatem wszelkie zmiany dokonywane na elewacjach i na terenie posesji mają bezpośredni wpływ na odbiór ulicy i zachowanie jej walorów historycznych.

Niepodważalna jest wartość historyczna założenia urbanistycznego ul. Kawęczyńskiej, które w znacznym stopniu zachowało czytelny układ nadany mu pod koniec XIX w. Charakter zabudowy i kolejne jej etapy wynikają z sąsiedztwa zakładów przemysłowych, m.in. Fabryki Drutu, Szttyftów i Gwoździ przy ul. Objazdowej 1, a także zajezdni tramwajowej na Pradze. Z ul. Kawęczyńską łączą się szczególnie postaci Marii i Michała Radziwiłłów, dzięki którym wzniesiona została Bazylika Najświętszego Serca Jezusowego wraz z zabudową dla osób w stanie duchownym oraz budynki przeznaczone dla organizacji zajmujących się pomocą społeczną. Działalność filantropijną Radziwiłłów upamiętnia nazwa „Michałów”, która zwyczajowo określa ten teren Pragi. Ulica od początku łączyła funkcje mieszkalne i przemysłowe, co znajduje kontynuację we współczesnym sposobie zagospodarowania i charakterze jej zabudowy.

Wartość naukowa ww. założenia urbanistycznego wynika z jego warstwy materialnej – zróżnicowanych w obrębie tworzących układ urbanistyczny ulicy budynków w zakresie materiałów i technologii wykonania, układów funkcjonalno-przestrzennych i rozwiązań typologicznych, odmiennych dla kamienic czynszowych z końca XIX w. i początku XX w. oraz zabudowy przemysłowej. Założenie urbanistyczne ul. Kawęczyńskiej stanowi istotne źródło do badań nad dziejami tej części Pragi oraz zmianami w topografii Szmulowizny oraz jej podziałów hipotecznych, kolejnych faz zabudowy i przekształceń. Na terenie założenia możliwe jest odczytanie pierwotnej koncepcji zagospodarowania, a także roli jaką historycznie spełniała ul. Kawęczyńska, co znajduje odzwierciedlenie w nazwie ulicy oraz jej zachowanej zabudowie.

Granice wpisu do rejestru zabytków historycznego układu urbanistycznego ulicy zostały ustalone w taki sposób, aby ochroną objąć wszystkie działki o zachowanej przedwojennej parcelacji przylegające do ul. Kawęczyńskiej, obejmujące budynki wraz z posesją odpowiadające granicom historycznych działek, lub zbliżone swym obecnym przebiegiem do historycznych podziałów hipotecznych. Linia ta przebiega od strony zachodniej wzdłuż granic dz. ew. nr 30/1, 31 z obr. 4-14-07, od strony północnej wzdłuż granic dz. ew. nr 90, 81, 82, 83, 85, 87/6, z obr. 4-14-05, od wjazdu przy ul. Folwarcznej wzdłuż północnej granicy dz. ew. nr 97, a następnie dz. ew. nr 89, na przedłużeniu tej linii w poprzek dz. ew. nr 92/2 z obr. 4-14-04, północnej granicy dz. ew. nr 92/2, na przedłużeniu tej linii w poprzek dz. ew. nr 92/3 z obr. 4-14-04, wzdłuż dz. ew. 93 i na przedłużeniu tej linii do dz. ew. nr 94, wzdłuż jej granic, a następnie dz. ew. nr 95 i 96, ponownie dz. ew. 97 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 69/4 z obr. 4-14-02, a następnie dz. ew. nr 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 z obr. 4-14-02, wzdłuż północnej granicy dz. ew. nr 69/3. Od strony wschodniej granice stanowi linia przecinająca dz. ew. nr 69/3 z obr. 4-14-02, dz. ew. nr 1/1 z obr. 4-14-06 wytyczona na przedłużeniu wschodniej granicy dz. ew. nr 31/5 z obr. 4-14-06. Od strony południowej wzdłuż granicy dz. ew. nr 1/1 z obr. 4-14-06 i na przedłużeniu tej linii, następnie wzdłuż południowej granicy dz. ew. nr 1/2, 26/1, 25/2, 20 z obr. 4-14-06, ponownie dz. ew. nr 1/2, a następnie dz. ew. nr 12/1, 1/2, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2 z obr. 4-14-06, następnie dz. ew. nr 30/1, 42/3, 42/2, 42/1, z obr. 4-14-07, ponownie dz. ew. nr 30/1 z obr. 4-14-07, a następnie wzdłuż wschodniej granicy dz. ew. nr 34, od strony południowej wzdłuż granicy elewacji budynku, a następnie w linii prostej wzdłuż południowej granicy dz. ew. nr 33, 32, 31 z obr. 4-14-07.

Jednocześnie MWKZ podjął decyzję o niewpisaniu do rejestru zabytków części działek objętych wnioskiem organizacji społecznej tj. dz. ew. nr 47/1, 47/2 z obr. 4-14-07, 11, 14/2, 25/2, 27, 28, 29/1, 30, 31/4, 31/5 z obr. 4-14-06, dz. ew. nr 2, 22/1, 22/2 z obr. 4-14-02, 29, 63/1, 78, 79, 83, 82/2, 85, 87, 92/2, 92/3 z obr. 4-14-04, 87/11, 88 z obr. 4-14-05 oraz części dz. ew. nr 34 z obr. 4-14-07, dz. ew. nr 1/1 z obr. 4-14-06, 69/3 z obr. 4-14-02. Wskazane we wniosku dz. ew. nr 88 z obr. 4-14-05, dz. ew. nr 29 i 63/1 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 2 oraz część dz. ew. nr 69/3 z obr. 4-14-02, części dz. ew. nr 1/1 z obr. 4-14-06, dz. ew. nr 29/1, 25/2 oraz 14/2 z obr. 4-14-06 to wydzielone części ulic Folwarcznej, Otwockiej, Kijowskiej, Objazdowej oraz Wojnowskiej, nie stanowią zatem części założenia urbanistycznego ul. Kawęczyńskiej. Odnośnie do dz. ew. nr 87/11 z obr. 4-14-05 należy zwrócić uwagę, iż znajduje się ona w drugiej linii zabudowy i nie przylega bezpośrednio do ul. Kawęczyńskiej.

Działki ew. nr 78, 79, 83, 82/2, 85, 87 z obr. 4-14-04 zostały w znacznym stopniu przekształcone po 1945 r., zabudowany został ciąg komunikacyjny usytuowany równolegle do ul. Łochowskiej, nie zachowała się przedwojenna zabudowa tego kwartału, a granicę powojennej zabudowy wyznacza blok mieszkalny przy ul. Siedleckiej 16/24, który w sposób istotny zmienił i zaburzył relacje przestrzenne i widokowe tej części ul. Kawęczyńskiej. Podobnie destrukcyjny wpływ na relacje przestrzenne miał blok mieszkalny przy al. Tysiąclecia 151 znajdujący się na dz. ew. nr 47/1 i 47/2 z obr. 4-14-07. MWKZ podjął decyzję o objęciu ochroną wyłącznie części dz. ew. nr 92/2 i 92/3 z obr. 4-14-04 zgodnie z historyczną parcelacją ww. posesji (nr 39 d. nr hip. PR-1113, 43 d. nr hip. PR-1290, 47 d. nr hip. PR-1367). Ze względu na wpis do rejestru zabytków pod nr A-732 decyzją z dn. 2.02.2007 r. zajezdni tramwajowej, usytuowanej w drugiej linii zabudowy, MWKZ jako element kształtujący pierzeję uliczną uznał jedynie budynek nr 16, na dz. ew. nr 3

z obr. 4-14-06, odmawiając wpisu dz. ew. nr 11 z obr. 4-14-06. Zniszczenie przedwojennej zabudowy oraz wtórne podziały parcelacji zdecydowały również o nieobjęciu ochroną dz. ew. nr 22/1, 22/2 z obr. 4-14-02. Do 1945 r. na terenie ob. dz. ew. nr 27, 28, 30, 31/4, 31/5 z obr. 4-14-06 znajdowały się tereny niezabudowane, wykorzystywane najprawdopodobniej jako tereny uprawne (por. fotoplan 1945). Nie zachowały się plany parcelacji tego terenu, a powojenne przekształcenia w niewielkim stopniu odwzorowują historyczne podziały działek. Obecnie na terenie tym znajdują się skwer, park oraz tereny szkolno-rekreacyjne. Przedmiotem wniosku były jedynie działki bezpośrednio przylegające do ul. Kawęczyńskiej, ponadto jak wskazano we wniosku układ urbanistyczny ul. Kawęczyńskiej zachował się „pomimo uzupełniania zabudowy o nowe kreacje po 1945 r.” Wynika z tego, iż powojenny sposób zagospodarowania nie stanowił w ocenie wnioskodawcy wartości przemawiających za ochroną ww. terenu. W związku z powyższym MWKZ nie znalazł wystarczających przesłanek przemawiających za wpisem ww. działek ew. do rejestru zabytków jako oderwanych od historycznego charakteru ulicy, a tym samym nie posiadających wartości historycznych, artystycznych bądź naukowych w zakresie ww. układu urbanistycznego.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Definicja zabytku zawarta w art. 3 pkt 1 ww. ustawy określa, iż historyczny układ urbanistyczny to przestrzenne założenie miejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg. Jego zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 litera b ww. ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące układami urbanistycznymi. Z uwagi na zachowane, wyżej opisane, wartości historyczne i naukowe historyczny układ urbanistyczny ul. Kawęczyńskiej odpowiada ustawowej definicji zabytku, zostaje wpisany niniejszą decyzją do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego i podlega we wskazanym zakresie ochronie prawnej.

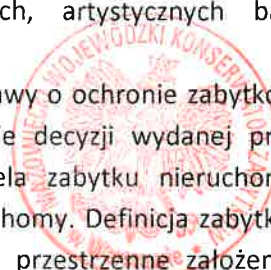
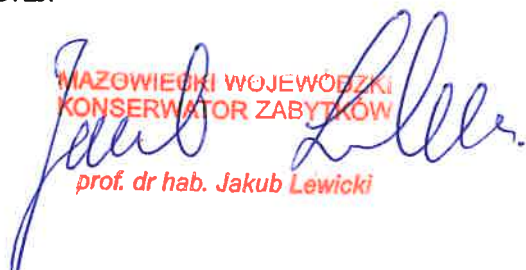
Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom, na podstawie art. 127 Kpa, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego urzędu (na adres: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, 00-373 Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20) zgodnie z art. 129 § 2 Kpa w terminie 14 dni od doręczenia przedmiotowej decyzji. W myśl art. 130 § 2 Kpa wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

W myśl art. 127a K.p.a., w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Wówczas z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

UWAGA, NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW JEST NADAWANY PO STWIERDZENIU OSTATECZNOŚCI

NINIEJSZEJ DECYZJI

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
prof. dr hab. Jakub Lewicki

Załączniki:

1. Załącznik graficzny
2. Pouczenie o skutkach wpisu zabytku do rejestru zabytków

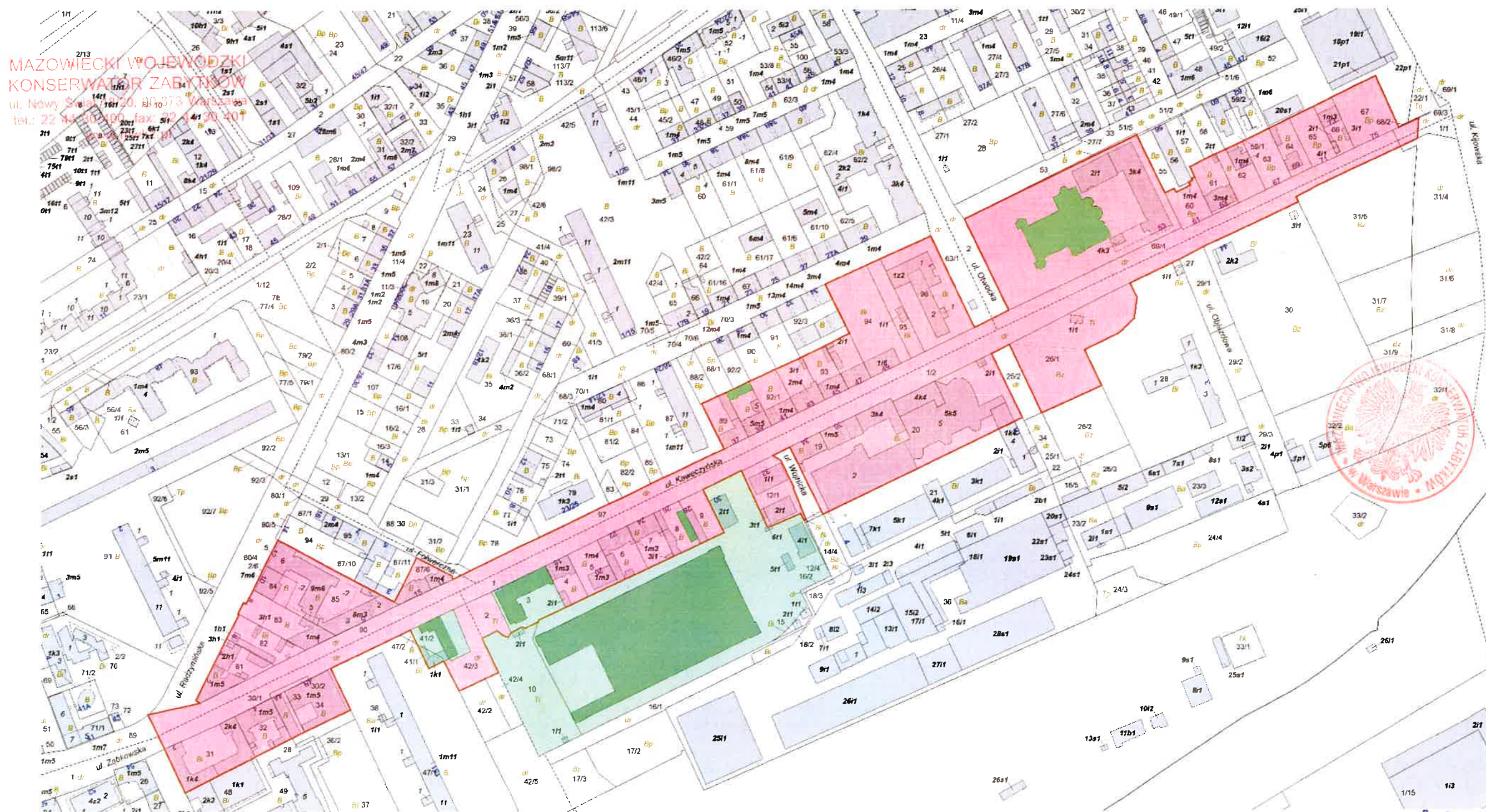
Otrzymują:

1. Miasto Stołeczne Warszawa, pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa
2. Praskie Stowarzyszenie Mieszkańców „MICHAŁÓW”, ul. Otwocka 8 (skrzynka zarządu), 03-759 Warszawa
3. strony postępowania w drodze obwieszczenia
4. 3 x WUOZ aa (AT) (nr rej,teczka obiektu, NID)

Do wiadomości:

1. Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
 2. Urząd m.st. Warszawy w Dzielnicy Praga, ul. Księdza Ignacego Kłopotowskiego 15, 03-708 Warszawa
 3. Wydział Architektury i Budownictwa dla Dzielnicy, ul. Księdza Ignacego Kłopotowskiego 15, 03-708 Warszawa
- KONTAKT: 022 44 30 412

Załącznik graficzny do decyzji MWKZ nr /2021 z dnia 19.03.2021 wpisującej do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego historyczny układ urbanistyczny ulicy Kawęczyńskiej położonej w Warszawie, dzielnica Praga Północ (dz. ew. nr 30/1, 30/2, 31, 32, 33, 41/1, 41/2, 42/3 z obr. 4-14-07, dz. ew. nr 81, 82, 83, 85, 87/6, 90 z obr. 4-14-05, dz. ew. nr 1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12/1, 19, 20, 26/1 z obr. 4-14-06, dz. ew. nr 89, 92/1, 93, 94, 95, 96, 97 z obr. 4-14-04, dz. ew. nr 69/4, 54, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69/4 z obr. 4-14-02 oraz część dz. ew. nr 34 z obr. 4-14-07, 1/1 z obr. 4-14-06, 92/2, 92/3 z obr. 4-14-04, 69/3 z obr. 4-14-02).

- teren historycznego układu ul. Kawęczyńskiej wpisany do rejestru zabytków
- obiekty wpisane do rejestru zabytków
- teren wpisany do rejestru zabytków

Jakub Lewicki
**MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
 KONSERWATOR ZABYTKÓW**
 prof. dr hab. Jakub Lewicki

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH

zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020. poz. 282)

Art. 10a. 1. Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zabytku służącego obronności i bezpieczeństwu państwa.

Art. 12. 1. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Art. 27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Art. 28. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art. 29 1. Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającego cechy zabytku, mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.

2. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
- 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

(...)

4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 38 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku;
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzoną dokumentacją;
- 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 43 Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

Art.49 1.Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.

3.W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 76. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

2.Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art.110 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytkowego nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 113 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

- podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 114. Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 117. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.

zgodnie z ustawą z dnia 12 stycznia 1991r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170)

Art. 7. 1. Zwalnia się od podatku od nieruchomości:

- 6)grunty i budynki wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji, zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej;